

Lijst industrieel erfgoed per gemeente

NIEUWEGEIN

Onderstaande lijst is een inventarisatie van industrieel erfgoed in de gemeente Nieuwegein. De lijst wordt van tijd tot tijd bijgewerkt, deze versie is van juli 2016.

- Bijzonder voor Nieuwegein is het ensemble van sluiscomplexen en het binnenvaartcentrum Vreeswijk, dateringen 1818, 1824, 1888, 1937. Sinds de aanleg van de Vaartse Rijn, de verbinding van Utrecht met de Lek is er in Vreeswijk een eerste sluis. De plaats ontwikkelde zich tot een centrum voor de binnenvaart, met tagrijnzaken, een internaat voor schipperskinderen etc.. De Vaartse Rijn is verbreed en tenslotte vervangen door het Merwedekanaal en deze door het Lekkanaal. Elk kanaal heeft zijn daarbij horende sluis, resp. de Oude Sluisen, Koninginnensluisen en verderop de Plofsluis en de Zuidersluis en tenslotte in het Lekkanaal de Beatrixsluisen. Inmiddels wordt de laatste sluis uitgebreid met een nieuwere en wederom grotere.
- Brugwal 11 Jutphaas - zeepfabriek voorheen de Nederlandsche Persil Mij NV; diverse fabrieksgebouwen met kenmerkende sproeitoren en opslagtanks; op deze locatie gestart op het terrein van N.V. Jutfaase Olieslagerij en Lijnkoekenfabriek Cockuyt, zijn fabrikantenwoning staat te verkommeren (1932)
- Doorslag 1 - hulpwarmtecentrale stadsverwarming met opslagtanks en hoge schoorsteen, vm Pegus, later NUON en nu Eneco (1980)
- Emmabrug of Hoge Brug - een dubbele ijzeren ophaalbrug rm over de Koninginnensluisen Merwedekanaal, verbinding Handelskade en Molenstraat Vreeswijk; vervaardigd door ijzergieterij Van Dorsser & Ter Horst Dordrecht; het tweede zuidelijke stel is gesloopt en vervangen door de Wilhelminabrug (1885-1890)
- Frederiksoord ong - Rijkshulpschutsluis rm, kleinere sluis naast de Oude Sluis; spuisluis Lekdijk (1818)
- Geinoord 10 - Oudegeinse molen rm, tot 1955 afwatering polder Oudegein en in 2003 op deze plaats opgebouwd; oorspronkelijke locatie: Vreeswijksche Straatweg 1-3 met de vm onderbouw en het waterrad (1666-2003)
- Handelskade 14 Vreeswijk - tagrijnzaak, het pand is sterk verbouwd (1928)
- Handelskade 36 Vreeswijk - loods zj
- Handelskade 39-40 Vreeswijk - tagrijnzaak, een tagrijn was een handelaar in scheepsbenodigdheden (eind 19e eeuw)
- Handelskade 78 Vreeswijk - tagrijnzaak, het pand is sterk verbouwd (1924)
- Handelskade 79 Vreeswijk - loods/garage (zj)
- Heemstederbrug - inundatiewerk ofwel vm plofsluis, ontwerp Ir. J.P. Jitta, Lekkanaaldijk Jutphaas (1940)
- Herenstraat 30 Jutphaas - vm hulppostkantoor tot 1963, nu woning (ca 1920)
- Herenstraat 31-32 Jutphaas - woonhuis en vm garage Tram en Bargedienst Utrecht-Vreeswijk, later autobus De Twee Provinciën, met pakhuis achter (ca 1910-1930)

Lijst industrieel erfgoed per gemeente

vervolg Nieuwegein blad 2 van 4

- Herenstraat 48 Jutphaas - vm hoefsmederij met woning rm, fam Veldhuizen vanaf 1903 voor al het smidswerk (1800-1825)
- Herenstraat 62-63 Jutphaas - bedrijfspand met drie grote inrijdeuren, waarvan één gewijzigd, recentere achterbouw; nu appartementen (1906-1930)
- Herenstraat 71a Jutphaas - stoomkorenmolen De Batavier rm met aanbouwen, tot 1915 op stoomkracht en later o.a. dieselmotor Deutz; in bedrijf tot 1962 (1888)
- Herenstraat 75-76 Jutphaas - logement, herberg en tolgaarderswoning De Doorslag rm (19e eeuw)
- Herenstraat 108 Jutphaas - vm fabriekshal Gebr. Van Bentum constructies en stalen ramen, constructiehal, werkplaatsen en kantoor (1923-2013)
- "Hooglandse Jaagpad 1-5, complex vm gemeentewaterleiding IJsselstein -
 - - directeurswoning (1911)
 - - filtergebouw waterleidingcomplex (1937)
 - - watertoren rm (1911)
 - - dienstgebouw (1911)
- laatste twee naar een ontwerp van F.J. Stulemeyer & cc.. De watertoren is opgebouwd uit prefab betonblokken, een systeem van de Belg Dumas. Op het terrein stonden tevens de IJsselsteinse gasfabriek en de gashouder, ook uit 1911, deze zijn gesloopt"
- Julianaweg 2 hoek Koninginnenlaan Vreeswijk- vm tagrijnzaak (zj)
- Julianaweg 10-16 Vreeswijk - woon- en bedrijfspand, ook brandweergarage geweest (1925)
- Julianaweg 22-26 Vreeswijk - panden met werkplaats en bovenwoning (1922-1930)
- Jutphasebrug - vaste stalen boogbrug voor het verkeer over het Amsterdam-Rijnkanaal kanaal, verbinding Taludweg en Europalaan; in 1977 verbreed met fietspaden; renovatie in 2014 (1936-1977)
- Koninginnenlaan 24-26 - sluiswachterswoningen rm Koninginnensluis, nog een blokje gespaard overige zijn vervangen door nieuwbouw (1886, 1929)
- Koninginnensluis Vreeswijk - sluiscomplex rm, twee sluisdommen achter elkaar in het Merwedekanaal; officiële opening in 1892 door Koningin Wilhelmina; oorspronkelijke houten deuren vervangen door staal (1882-1886)
- Koninginnensluis 1-7 Vreeswijk - dienstwoningen sluis (1910/1929)
- Lekboulevard 4-8 Vreeswijk - dienstwoningen Rijkswaterstaat (begin 20e eeuw)
- Liesbosch / Ringwade - waterlocatie van de vm Scheepswerf en Machinefabriek De Liesbosch en later daarbij Beton- en Spanbetonfabriek De Liesbosch, de scheepswerf maakte voornamelijk baggermaterieel, o.a. voor Ballast Nedam, terrein herontwikkeld voor kantoor- en handelsfunctie; de haven is het enige restant (1934-1996)

Lijst industrieel erfgoed per gemeente

vervolg Nieuwegein blad 3 van 4

- Molenbrug of Grote Brug - ophaalbrugbrug over de Oude Sluis, verbinding Molenstraat en Lekstraat (1879)
- Oranjebrug - ophaalbrug over de Vaartsche Rijn, verbinding Koninginnenlaan en Oranjestraat Vreeswijk; voorbeeld wederopbouw met aanleg nieuwe woonwijken andere zijde Vaartsche Rijn (1956)
- Oude Sluis ong Vreeswijk - sluzencomplex van een dubbele schutsluis, de Vaartse- of Oude Sluis rm, verbinding Vaartsche Rijn met de Lek; de locatie kende vele voorgangers sinds 1373; waterkering en doorlaat naar een ontwerp van Jan Blanken (1821-1824)
- Oude Sluis ong Vreeswijk - het Kippenbruggetje of Kleine Brug (1824)
- Oude Sluis / Lekdijk ong Vreeswijk - schotbalkenloods gm en ook regelapparatuur inlaat Utrechtse Grachten (voor 1876)
- Oude Sluis 12 Vreeswijk - schotbalkenloods rm (1e kwart 19e eeuw)
- Oude Sluis 13 Vreeswijk - sluismeesterswoning rm (1e helft 19e eeuw)
- Prins Clausstraat 2-52 Vreeswijk - vm school met schippersinternaat 'Prins Hendrik' rm (1915)
- Prins Hendriklaan 11 en 12 Vreeswijk - directeurswoning Schippersinternaat rm en directeurswoning School rm (1915 en 1921)
- Prins Hendriklaan 30 Vreeswijk - bedrijfspand met woning (zj)
- Prinses Beatrixsluis - dubbele schutsluis rm in het Lekkanaal met heftorens, overbrugging, kazematten, remmingwerken, deurenbergplaats, verkeersbrug, bijgebouwen en dienstwoningen (worden gesloopt voor de uitbreiding); ontwerp Ir. J.P. Jitta en L.S.P. Scheffer; het complex heeft twee parallelle sluzen bediend met stalen hefdeuren, beiden met een lengte van 225 meter en een breedte van 18 meter (1938)
- Raadhuisplein 9 - vm sluiswachtershuisje (1915)
- Rijksstraatweg, in 1813 gepland als de Route National 2, de straatweg tussen Amsterdam en Parijs en in de Provincie Utrecht van Abcoude naar Vianen; in Nieuwegein via de Vaartse Rijn - Herenstraat Jutphaas naar de Vreeswijkse Straatweg over het Henkel terrein; bij Vreeswijk eerst met veer, tussen 1840 en 1936 met een drijvende brug, de Schipbrug
- Rond het Fort ong - Fort Jutphaas, voorbeelden bovengrondse houten telefoonpalen (zj)
- Rond het Fort 16-18 - vm brugwachterswoningen Rijnhuizerbrug Rijkswaterstaat (1911)
- Rond het Fort 20 - vm woning brugwachtersknecht Rijkswaterstaat (1907)
- Schalkwijkse Wetering / Sluispad - schutsluis rm (1935) met schotbalkenschuur (1935)
- Schipbrughaven thv Lekboulevard 20 Vreeswijk - gegraven voor winterberging vm schipbrug (1840)
- Spuisluis 11 - vm schuur tbv de sluis (1879)

Lijst industrieel erfgoed per gemeente

vervolg Nieuwegein blad 4 van 4

- Stormerdijkstraat e.o. Jutphaas - arbeiderswijk met tuindorpopzet in opdracht van Woningbouwvereniging Jutphaas (1921)
- Wierselaan 113 - scheepswerf Buitenweg, sloopshelling, werkplaatsen voor staalwerk, machinale houtbewerking en een motorenwerkplaats; nu museumwerf (1856-1899)
- Veerweg IJsseldam - grenspalen Lekdijk Bovendams en Lekdijk Benedendams (net ten westen Lekbrug)
- Wilhelminabrug of Lage Brug - basculebrug over het Merwedekanaal, verbinding Handelskade en Koninginnenlaan Vreeswijk; van oorsprong lag op deze locatie een tweelingbrug identiek aan de Emmabrug, de bruggen van de Koninginnensluis (1959)
- IJsselsteinseweg 35 - brugwachterswoning (zj)
- Zuidersluis ong - schutsluis in de Vaartse Rijn, met dienstwoningen; door een ander waterpeil in het nieuwe Amsterdam-Rijnkanaal noodzakelijk geworden; nabij een klassieke hijsarm (1935)